

TREŠĀ NODAĻA

RIETENIS

Trollītis Mumins un mazā Mija gulēja uz vēdera saulē un lūkojās krūmājā. Tas bija zems un sapinkājies: mazas, niknas egles un vēl mazāki pundurbērzi, kuriem visu mūžu bija vajadzējis turēties pretī vētrām. Tagad tie, lai cits citu pasargātu, cieši lodāja pa zemi; galotnes bija pārstājušas augt, bet zari, kur vien tika zemei klāt, bija stingri iekrampējušies tajā.

– Padomā, ka tie jaudā būt tik trakoti nikni, – mazā Mija ar apbrīnu sacīja.

Trollītis Mumins paraudzījās zem blīvās koku žmurkstes, kur stumbri cīnoties locījās un griezās kā čūskas. Viņš redzēja pa zemi lienošos egļu zarus, brūno skuju paklāju un pāri tam tumsas caurumus un alas.

– Skaties! – viņš sacīja. – Tur ir egle, kas tur apskautu bērziņu un grib to paglābt.

– Tā tikai tu domā, – Mija drūmi noteica. – Es domāju, ka egle tur viņu ciet! Šītais ir tieši tāds mežs, kas cieši tur ļaudis. Mani nemaz neizbrīnītu, ja kāds tur iekšā sēdētu un bērziņu turētu ciet, lūk, tā!

Viņa aptvēra roku ap trollīša skaustu un saspieda to.

– Laid vaļā! – trollītis Mumins kļiedza un rāvās ārā.
– Vai tu domā, ka tā ir tiesa? Vai kāds ir tur iekšā...?

– Tu arī visam tici, – Mija nicīgi sacīja.

– Zināms, ka ne, – trollītis sauca. – Tikai es *redzu*, kā viņš tur iekšā sēž! Viss tūdaļ kļūst īsts, un es nekad nezinu, vai ļaudis domā nopietni vai ar mani jokoja. Vai tu domā nopietni? Vai tur kāds ir?

Mazā Mija pasmējās un piecēlās.

– Neesi nu jocīgs, – viņa sacīja. – Pagaidām paliec sveiks! Es aizskriešu līdz zemes mēlei un apskatīšu to tūļu. Mani viņš interesē.

Kad Mija bija nozudusi, trollītis pielīda tuvāk mežinam un ar pukstošu sirdi vērās tajā. Jūra mierīgi šņāca, un saule sildīja viņa muguru.

“Skaidrs, ka tur iekšā neviena nav,” trollītis sadusmots nodomāja. “Viņa to izdomāja. Es zinu, ka viņa allaž izdomā visu ko un spiež mani tam noticēt. Nākamreiz es teikšu: “Hā! Neesi nu jocīga.” Tā augstprātīgi – it kā starp citu. Šis mežs nav bīstams, tam ir bail. Ikviens koks ir atgāzies atpakaļ, it kā cenzdamies izraut saknes un aizskriet prom. Tas taču ir redzams.” Un, joprojām saniknots, trollītis Mumins līda iekšā krūmājā.

Saule pazuda, kļuva auksts. Zari pluiniņa trolliņa ausis, egļu skujujas viņu durstīja, zem ķepām lūza satrunējuši zari – te oda pēc avota un mirušiem augiem. Un bija kluss, pavisam kluss, jūras šņākoņa bija pazudusi. Trollītim Muminam likās, ka šē iekšā dzird kādu elpojām, panikā viņš kaklā sajuta tintes garšu; trollītis jutās ieslodzīts un zaru sagūstīts un vienīgi vēlējās tikt atkal ārā – saulē, ātri, tūlīt! Un viņš nodomāja: “Nē.

Ja tagad es pagriezīšos, es nekad vairs neuzdrošināšos iet iekšā. Visu mūžu es staigāšu tur ārpusē, raudzīšos uz mežiņu un domāšu: “Es neuzdrošinājos. Mazā Mija mani nobaidīja. Es aiziešu pie viņas un pateikšu: vai zini, tajā briksnājā nekā nebija. Es apskatījos. Tu to vienkārši esi izdomājusi!””

Trollītis Mumins nošņacās un līda tālāk, tālāk starp taustīgajiem kokiem. Dažbrīd kaut kas iekrakšķējās, un viens no stumbriem iebruka samta brūnā trūdu kārtā. Zeme bija elastīga un gluda kā zīds, klāta miljoņiem mirušu skuju.

Kamēr trollītis rāpoja dziļāk un dziļāk iekšā, izzuda nejaukā sajūta, ka esi ieslēgts. Viņš jutās vienīgi pasargāts un paslēpts vēsīgajā tumsā, viņš bija viens mazs dzīvnieciņš, kas ir paslēpies un grib, lai viņu liek mierā. Piepeši viņš atkal izdzirdēja jūru; silta un apžilbinoša viņam uzspīdēja saule. Trollītis Mumins bija iznācis klajumā briksnāja vidū.

Klajums bija gluži maziņš, apmēram tāds kā blakus noliktas divas gultas. Šeit iekšā bija silts, virs puķēm sanēja bites, un visapkārt modri slējās biežais mežs. Pāri klajumam vējojās bērzu lapas – gaisīgs zaļš jumts, caur kuru varēja ielūkoties debesis. Klajums bija absolūts – trollītis Mumins bija atradis šo pilnīgumu. Neviens šeit pirms viņa nebija bijis. Tas piederēja viņam.

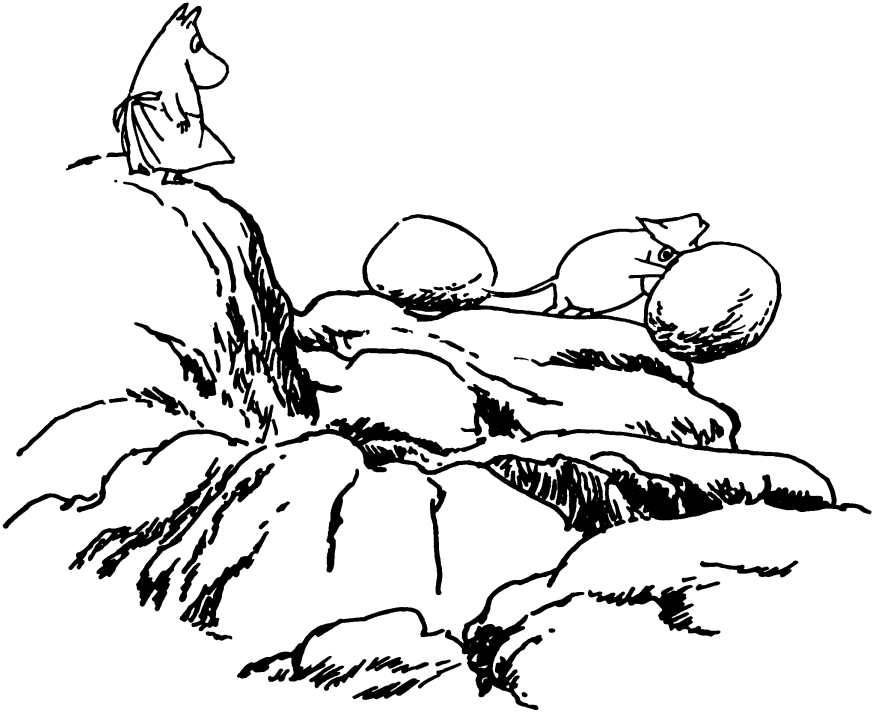
Uzmanīgi viņš apsēdās zālē un aizvēra acis. Droša paslēptuve aizvien bija bijusi viena no viņa nopietnākajām idejām; viņš allaž tādu bija meklējis un daudzas atradis. Bet nekad vēl viņš nebija atradis kaut ko tik jauku kā šo. Šī vieta bija vienlaikus noslēpta un atvērta. Viņu varēja redzēt tikai putni; zeme bija silta, un viņu

no visām pusēm pasargāja tas, kas bija bīstams. Viņš nopūtās.

Tad kaut kas iekoda trollītim Muminam astē: kodiņa vieta sūrstēja kā ugunī. Viņš uzlēca kājās un acumirkli aptvēra, kas noticis. Iedzeltenās mīzenes! Mazas, atriebības kāras iedzeltenās mīzenes; tās zālē čumēja un mudžēja, tās skrēja šurp no visām malām – nu jau vēl viena iekoda viņam ķepā. Trollītis Muminš lēnām atkāpās; acīs, kā no iebirušiem gružiem, grauza vilšanās, viņš bija drausmīgi aizvainots. Saprotams, ka skudras bija dzīvojušas te pirms viņa. Bet tāds, kas dzīvo zemē, jau neredz neko no tā, kas atrodas augšā; tādai mīzenei nav nekādas nojausmas ne par putniem, ne mākoņiem, nedz ko citu, kas ir skaists un svarīgs, sacīsim, trollītis Muminš.

Taisnības ir dažādas. Saskaņā ar vienu taisnību, kas varbūt ir daudz sarežģītāka, bet pilnīgi pareiza, klajums pieder viņam, nevis iedzeltenajām skudrām. Kaut tikai varētu panākt, lai viņas to saprot! Viņas taču gluži labi var dzīvot kaut kur citur. Mazlietiņ nost, tikai dažus metrus nostāk. Vai ir iespējams to kaut kā viņām paskaidrot? Varbūt ļaunākajā gadījumā varētu novilkt robežlīniju un apgabalu sadalīt?

Nu viņas atkal bija klāt, viņas bija noteikušas trolliņa atrašanās vietu un devās uzbrukumā. Trollītis Muminš bēga. Kaunpilns viņš bēga no paradīzes, bet bija nevaldāmi un apņēmīgi nolēmis atgriezties. Šī vieta bija gaidījusi viņu visu mūžu, varbūt daudzus simtus gadu! Tā piederēja viņam tāpēc, ka trollītim tā patika vairāk nekā jebkuram citam. Ja vesels miljons iedzeltēno

mīzeņu milētu vienlaikus, viņas nejestu tik milzīgu mīlestību kā viņš. Tā domāja trollītis.

– Vai dzirdēji, tēt? – trollītis Mumins vaicāja.

Bet tētis nemaz nedzirdēja, jo tieši tobrīd pa īstam satvēra akmens bluķi un tas blikšķēdams un dārdēdams ripoja lejup no kalna, izšķīlot divas dzidras dzirksteles un atstādams gaisā vāju, valdzinošu pulvera smaku. Tagad akmens gulēja dibenā, uz mata tur, kur tam vajadzēja gulēt. Bija brīnišķīgi ripināt lielus akmeņus: tā kārtīgi sasprindzināties – no ausīm līdz pašam astes galiņam, sajūst, kā akmens sakustas, – lēnām, lēnām – vēl mazdrusciņ –, un tad milzenis ar kolosāli skaļu

plunkšķi ievēlas jūrā, un tu, trīcēdams no piepūles un lepnuma, tikai stāvi un lūkojies.

– Tēti? – sauca trollītis Mumins.

Tētis pagriezās un pamāja savam dēlam. – Tas tur guļ, tas guļ! – viņš sauca. – Tur būs steķi, saproti, viņšlauzis. – Viņš devās jūrā un, iebāzis degunu dziļi ūdenī, tūsnīdams sāka velt pa ūdeni vēl lielāku akmeni. Bija daudz vieglāk ripināt un pacelt akmeni zem ūdens; tētis prātoja: “Diez, no kā tas varētu būt atkarīgs? Bet galvenais ir tas, ka tu jūties tik šausmīgi stiprs...”

– Es tev gribēju ko pavaicāt! – trollītis Mumins blāva.

– Par iedzeltenajām mīzenēm! Tas ir svarīgi!

Pacēlis savu slapjo purniņu, tētis klausījās.

– Par iedzeltenajām mīzenēm! – trollītis atkātoja.

– Vai tev ir kāda nojausma par to, vai ar tām var sarunāties? Kā tu domā – vai tās saprastu, ja es uzrakstītu nelielu afišu, – es domāju, vai viņas spētu to izlasīt?

– Iedzeltenās mīzenes? – tētis pārsteigts pārvaicāja.

– Nē, tās jau nu gan neko nesapratīs. Tagad vajag atrast kādu trīsstūrainu akmeni, kas ieiet starp tiem diviem lielajiem. Viņšlauzim ir jābūt stipram – tas jābūvē tādām, kas izjūt jūru... – Pabāzis degunu zem ūdens, tētis brida tālāk.

Trollītis Mumins devās augstāk gar krastu un apstājās, lai palūkotos uz savu māmiņu, kas rāpoja apkārt pa dārza pleķīti. Viņa klāja uz zemes jūras aļģes; ķepas un priekšauts bija gluži brūni, māmiņa izstaroja laimīgas koncentrēšanās auru.

Piegājis klāt, trollītis ierunājās: – Māmiņ! Ja tu esi nolūkojis kādu šausmīgi patīkamu un skaistu vietu, ko

esi atradis un padarījis par savu, un tad tu atklāj, ka tur dzīvo vesels lērums citu būtņu, kas negrib vākties prom, – vai tām ir tiesības palikt, kaut arī tās pat neapjēdz, ka vieta ir skaista?

– Ir jau gan, – māmiņa atteica un apsēdās alģēs.

– Bet ja tās tikpat labi justos kādā – kādā atkritumu kaudzē! – viņas dēls izsaucās.

– Tad jau ar tām var apspriesties, – māmiņa domāja.
– Un varbūt palīdzēt pārvākties. Ir ļoti grūti pārvākties, ja ilgi esi dzīvojis vienā un tajā pašā vietā.

– Ek, – trollītis Mumins novilka. – Un kur ir Mija?

– Viņa ir pie bākas un taisa tādu kā liftu, – māmiņa atbildēja.

Mazā Mija pārdroši un bīstami karājās vaļējā ziemeļu logā. Viņa sita trīsi pie palodzes. Uz grīdas gulēja milzum daudz nenosakāmu pelēkas krāsas lietu, un grīdas lūka bija vaļā.

– Kā tu domā, ko par to teiks tētis? – jautāja trollītis Mumins. – Neviens nedrīkst iet tur augšā. Tā ir viņa privātā vieta.

– Virs viņa privātās vietas atrodas bēniņi, – Mija nevērīgi sacīja. – Ļoti patīkami bēniņi, kur šo un to var atrast. Padod man to naglu! Man ir apnicis kāpt augšā pa kāpnēm ik reizi, kad mums jāēd, un tagad es būvēju liftu. Jūs varēsiet mani uzvilkt augšā grozā vai arī nolaist man lejā ēdienu. Tas būtu vēl labāk.

“Kā viņa izturas,” trollītis Mumins nodomāja. “Viņa aizvien dara to, uz ko viņai nesas prāts, un neviens pret to neiebilst. Viņa tikai dara to, un viss.”

Viņš sacīja: – Runājot par to mežu. Tur iekšā neviena nebija. Ja nu, iespējams, skudras.

– Ak tā, – Mija novilka. – Nu, tā jau es domāju.

Un tas bija izrunāts. Caur zobiem svilpojot, viņa iesita lielu naglu līdz pašai galviņai.

– Tev būs jāsakopj šitā draža, pirms atnāk tētis, – trollītis sauca pa vidu āmura klaudzieniem un juta, ka teiktais neatstāj it nekādu iespaidu. Viņš nomākts parakņājās vecu papīru, burku, saplēstu tīklu, čību un roņādas gabaliņu kaudzē – un viņš atrada sienas kalendāru. Lielu sienas kalendāru ar brīnišķīgi skaistu bildi. Tajā bija attēlots jūras zirgs, kas mēnesnīcā jāja uz viļņa. Mēness mērcēja savu kāju naksnīgajā jūrā, un jūras zirgam bija garas, dzeltenas krēpes un ļoti bālas, neizdibināmas acis. Kā vispār kāds spēja tik skaisti uzgleznot! Trollītis Mumins nolika bildi uz sekretāra un to ilgi aplūkoja.

– Kalendārs ir piecus gadus vecs, – nolēkusi uz grīdas, sacīja Mija. – Pašlaik dienas ir gluži citādas, un, starp citu, kāds jau sen ir noplēsis lapas. Paturi auklu, es iešu lejā un paraudzīšos, vai lifta grozs darbojas.

– Pagaidi mazdrusiņ, – trollītis Mumins lūdza. – Es tev kaut ko gribēju pavaicāt. Vai tu zini, kas jādara, lai panāktu, ka iedzeltenās skudras aizvācas?

– Skaidrs, ka tās jāiznīcina, – sacīja mazā Mija.

– Nē, nē! – sauca trollītis. – Es sacīju – lai aizvācas!

Mija skatījās uz viņu. Pēc brīža viņa teica: – Ak tā. Tu esi atradis kādu vietu mežā, kas tev patīk. Un tur ir papildnam iedzelteno mīzeņu. Ko tu man dosi, ka es tās aizdzīšu?

Viņš juta, ka deguns kļūst sarkans.

– Es to nokārtošu, – mazā Mija mierīgi sacīja. – Pēc dažām dienām varēsi aiziet uz turieni palūkoties. Un tu manā vietā uzmanīsi liftu. Nu es skrienu!

Trollītis Mumins palika stāvam un jutās nelaimīgs. Noslēpums bija izpausts. Paslēptuve bija kļuvusi par gluži parastu vietu. Viņš aši palūkojās sienas kalendārā un sastapa jūras zirga skatienu. “Mēs esam no vienas un tās pašas sugas,” trollītis Mumins brāzmaini nodomāja. “Mēs saprotam viens otru, mūs interesē tikai tas, kas ir skaists. Es dabūšu savu meža klajumiņu, un pārējam nav nozīmes. Bet tieši pašlaik es it nemaz negribu runāt par klajumu.”

Tad Mija no lejas paraustīja virvi.

– Uzvelc mani augšā! – viņa kļiedza. – Un nelaid vaļā! Neaizmirsti savas iedzeltenās mīzenes!

Lifts darbojās lieliski. Un viņa patiešām neko citu arī nebija gaidījusi.

Noguris un priecīgs tētis cauri viršiem gāja mājup. Protams, kaut kur zemapziņā viņš saprata, ka būs spiests mēģināt bāku atkal iededzināt, bet līdz krēslai vēl bija vairākas stundas. Un viņš bija vēlis lielus akmeņus, milzīgi lielus akmeņus. Ik reizi, kad viens tāds ievēlās ūdenī, trollīša Mumina māmiņa bija paslējusi purniņu augšā no dārziņa un nolūkojusies uz to. Tētis nolēma izmest kādu līkumu pa zemes mēli austrumos.

Nolicis maksšķeres laivas priekšgalā, zvejnieks aizvēja pusē lēnām irās pretējā virzienā. Tētis nekad nebija dzirdējis, ka tik vēlā rudenī kaut kas ķertots. Jāmakšķerē taču ir jūlijā! Bet šis jau bija neparasts

zvejnieks. Varbūt viņam vienīgi patika kaut ko vākt un būt vienatnē pašam ar sevi. Tētis pacēla ķepu, lai pamātu, bet pārdomāja – viņam taču nemās pretī.

Uzkāpis kalnā, viņš sāka iet pret vēju. Šeit klintis veidoja lielas lokveida līnijas un līdzinājās tādu milzīgu dzīvnieku mugurkauliem, kuri cieši cits pie cita soļo uz jūru. Tētis jau bija pie paša līcīša, kad viņš to ieraudzīja. Tur lejā gulēja mierīga, gandrīz ovāla, tumša ūdens virsma. Kā milzīga acs. Tētis bija pagalam lielā sajūsmā. Īsts ezers, melns līcītis, kaut kas no vislielākās noslēpumainības! Brīdi pa brīdim pāri zemes šaurumam jūra ievēla tajā kādu mazu vilni. Tas pāršļācās pāri sliexnim un acumirkli uzvilnīja ūdens spoguli; tad līcītis atkal tapa mierīgs: melns un spīdīgs tas vērās debesīs.

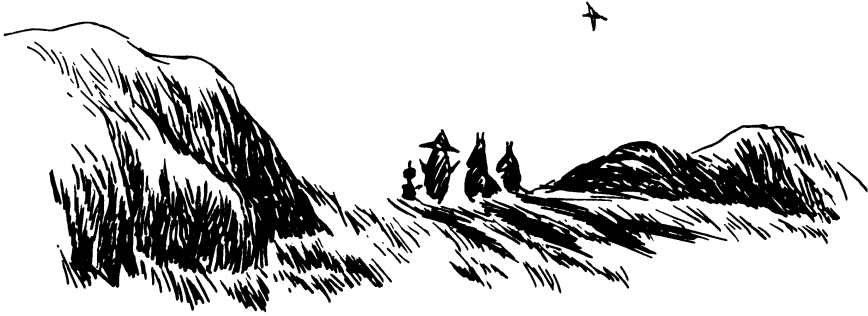
“Tur ir dziļš,” nodomāja tētis. “Ai, tur jābūt ļoti lielam dziļumam. Mana sala ir kā vesela pasaule, te ir sastopams itin viss, un tā ir tieši tik liela, cik vajadzīgs. Ai, cik es esmu laimīgs – ir tā, it kā es savā ķepā turētu visu pasauli!”

Tētis, cik vien ātri jaudāja, devās uz bāku; viņš gribeja parādīt melno līcīti, iekams to nav atradis kāds cits.

– Cik žēl, ka tur nav lietūsūdens, – sacīja māmiņa.

– Nē, nē, to ir izveidojusi jūra! – Tētis vēcinājās ar ķepām. – Milzīgas vētras ir gāzušās pār salu, piepildījušas līcīti un ievēlušas dibenā akmeņus, līdz tas kļuvis biedējoši dziļš!

– Varbūt tur mīt zivis? – trollītis Mumins ieminējās.

– Ļoti iespējams, – tētis sacīja. – Un, ja tur kādas ir, tad tās ir kolosāli lielas. Padomā tik, milzu līdaka, kas tur peldējusi simtiem gadu un kļuvusi arvien treknāka un dusmīgāka.

– Tā noteikti ir, – noteica mazā Mija, jo tas uz viņu patiešām atstāja iespaidu. – Varbūt es tajā iemetīšu makšķerauklu un paraudzīšos.

– Maziem bērniem nav ko mētāties ar auklām, – tēvs stingri noteica. – Nē, tumšie līči ir domāti tētiem. Neejiet pārāk tuvu malai! Kā jūs redzat, šī ir bezgala bīstama vieta. Es izdarīšu ļoti rūpīgas pārbaudes. Bet ne tagad. Tagad man jādomā par steķiem un kūpināmo krāsni zušiem un vairāk nekā septiņus kilogramus smagām līdakām. Iekams uznāk lietus, man jāsaliek tīkla mietiņi un jāсатаisa zivju tvertne...

– Un arī kāda notekcaurule, – māmiņa iestarpināja. – Pēc pāris dienām mums vairs nebūs dzeramā ūdens.

– Esi tikai mierīga, – tētis aizbildnieciski sacīja. – Būs. Es visu nokārtošu, ja vien jūs maķenīt pagaidīsiet.

Ģimene devās atpakaļ uz bāku kalnā, kamēr tētis turpināja runāt par milzīgo līdaku. Vējš glāstoši skrēja

cauri viršiem, un saule grima, apgleznojot visu salu siltām, dzeltenām krāsām. Bet aiz tām dziļā ēnā starp kalniem gulēja melnais licītis.

Māmiņa bija sakopusi telpu pēc mazās Mijas darbošanās, un griestu lūka bija aiztaisīta. Kolīdz tētis ienāca iekšā, viņš pamanīja sienas kalendāru.

– Šis ir tieši tas, kas man vajadzīgs, – viņš teica. – Kur jūs to atradāt? Lai uz šīs salas ieviestu kaut kādu kārtību, man jāzina dienu gaita. Šodien ir otrdiena, to es zinu. – Tētis paņēma pildspalvu un pašā augšējā malā uzzīmēja lielu, apaļu apli. Tas nozīmēja: “Ierašanās”. Pēc tam viņš ievilkā divus mazus krustiņus pirmdienai un otrdienai.

– Vai jūs jebkad esat redzējuši jūras zirgu? – trollītis Mumins jautāja. – Vai tie ir tikpat skaisti kā bildē?

– Var gadīties, ka ir, – atteica māmiņa. – Es nezinu. Bet apgalvo, ka tie, kas glezno bildes, mēdzot pārspīlēt.

Trollītis Mumins domīgs pamāja ar galvu. Žēl, ka nevarēja redzēt, vai zirdziņam kājās ir sudraba pakavs vai nav.

Tagad visa istaba bija pilna ar dzelteni saulrietu; pēc brīža tas būs sarkans. Tētis stāvēja istabas vidū un pārbaudīja savas izjūtas. Tieši šobrīd viņam vajadzētu iet augšā iededzināt bāku, pēc tam nāks vakars. Bet, ja viņš kāptu augšā pa kāpnēm, visi, saprotams, zinātu, ar ko viņš nodarbojas. Un, kad tētis atkal nonāktu lejā, viņi zinātu, ka viņam nav izdevies iededzināt bāku. Kāpēc viņi nevarētu uzturēties ārā, līdz metīsies krēsla, un ļaut viņam vienā mierā pamēģināt? Dažreiz ģimenes dzīvē atgadījās kaut kas tāds, kas tētim nepatika.

Citi neizjuta lietu un darbu sakritību. Un tomēr viņi tik ilgi bija dzīvojuši kopā ar tēti.

Tētis darīja to, ko mēdza darīt drūmos brīžos: uzgriezis istabai muguru, viņš aizgāja un iestājās logā.

Uz palodzes gulēja tīklu mietiņš. Kā tad! Viņš pilnīgi bija pametis novārtā tīklu izlikšanu. Tā bija svarīga, ļoti svarīga. Tētis juta lielu atvieglojumu. Pagriezies viņš sacīja: – Šovakar mēs liksim tīklus. Tiem aizvien jābūt jūrā pirms saulrieta. Tagad, kad mēs dzīvojam uz salas, mums īstenībā vajadzētu likt tīklus katru vakaru.

Tā nu trollītis Mumins un viņa tētis aizīrās ar tīkliem jūrā.

– Mēs izliksim tos lokā, sākot no zemes mēles austrumu pusē, – tētis sacīja. – Rietumu puse pieder zvejniekam. Nevar taču zvejot kādam deguna priekšā – tā neviens nedara. Tagad tu airē lēnām, kamēr es uzmanīšu dibenu.

Šeit ūdens padziļinājās pakāpeniski: likumainās smilšu terases kā platas, svinīgas kāpnes stiepās jūras dziļumā. Trollītis Mumins airēja pret zemes mēli, pāri aļģu mežiem, kas kļuva arvien tumšāki un tumšāki.

– Stop! – tētis uzsauca. – Pabrauc mazliet atpakaļ! Te ir labs dibens. Mēs vilksim tīklus slīpi uz augšu, pret stāvajām klintīm. Lēnām!

Iesviedis pludiņu ar balto vimpeli, viņš iemērca tīklu jūrā. Slaidi un gludi, ar mirguļojošām lāsēm katrā cilpā tas ieslīdēja ūdenī: korķa gabaliņi uz virsmas mirkli atpūtās, tad kā pērļu lente nogrima. Tīklu likšana deva lielu apmierinājumu, tas bija vīrišķīgs un mierīgs darbs. Kaut kas tāds, ko darīja ģimenei.

Kad visi trīs tīkli bija izslīdējuši no laivas, tētis trīs reizes uzspļāva tīklu mietiņam un ļāva arī tam slīdēt. Mietiņš nozuda zem ūdens kā pacelta aste – taisni lejā. Tētis apsēdās laivas pakaļgalā.

Bija rāms vakars, patlaban krēslā nobāla un apdzisa krāsas, tikai virs krūmāja debesis vēl bija gluži sarkanas. Biedriskā klusumā viņi izvilka laivu krastā un pāri salai soļoja mājās.

Kad viņi bija tikuši līdz apsēm, pār ūdeni pārskrēja vāja, žēla skaņa. Trollītis Mumins apstājās.

– To es dzirdēju arī vakar, – tētis sacīja. – Iespējams, kāds putns.

Trollītis Mumins lūkojās pāri jūrai.

– Tur uz tās šēras kāds sēž, – viņš sacīja.

– Tā ir jūras zīme, – tētis noteica un gāja tālāk.

“No rīta tur nebija nekādas jūras zīmes,” trollītis Mumins nodomāja. “Tur nekā nebija.” Viņš mierīgi un nekustīgi stāvēja un gaidīja.

Šobrīd jūras zīme sakustējās. Ļoti, ļoti lēnām aizslīdēja pāri kalnam un prom bija. Tas nebija zvejnieks – viņš bija mazs un tievs. Tas bija kaut kas cits.

Trollītis Mumins noskurinājās un turpināja mājupceļu. Viņš neko nesacīs; tikai tad, kad būs pārliecināts. Starp citu, trollītis cerēja, ka viņš nekad neuzzinās, kas tur sēdēja un pa naktīm kauca.

Kad trollītis Mumins naktī pamodās, viņš ilgi nepakustēdamies gulēja un klausījās. Kāds bija viņu saucis. Bet viņš nebija pārliecināts – varbūt tas bija tikai sapnis. Nakts bija tikpat mierīga kā vakars un pilna zili baltas gaismas; tieši virs salas lūkojās augošais mēness.

Trollītis pēc iespējas klusi piecēlās, lai neuzmodinātu māmiņu un tēti, piegājis pie loga, piesardzīgi to atdarīja un paskatījās ārā. Tagad viņš dzirdēja klusus viņu šļakstus pret krastu, kādu putnu attālāk; tukšas un tumšas jūrā peldēja klinšu saliņas. Sala gulēja mierīgā dusā.

Nē, – lejā smilšainajā krastmalā kaut kas notika. Skanēja attāla žiglu kāju dipoņa, šļaksti ūdenī – tur kaut kas notika. Trollīti Muminu sagrāba spēcīgs sasprindzinājums. Viņš bija pārliecināts, ka tas skar viņu, tikai viņu un nevienu no pārējiem. Trollītim bija jādodas turp. Viņš to juta visapkārt, tas bija svarīgi, viņš bija spiests doties ārā naktī un palūkoties, kas notiek smilšainajā krastmalā; kāds bija viņu saucis, un viņam nav ko baidīties!

Pie durvīm viņš atcerējās kāpnes un sāka šaubīties. Vītņu kāpnes naktī bija diezgan šausmīga lieta – dienā tu skrien un tev nav laika domāt. Trollītis Mumins devās atpakaļ un paņēma vētras lākturi, kas stāvēja uz ēdamgalda. Uz plīts malas viņš atrada sērkokciņus.

Tagad durvis aiz viņa aizvērās, tornis atvērās lejup kā dziļa, reibinoša aka. Viņš to neredzēja, bet zināja, ka tā ir. Liesmas vētras lākturī plīvoja un palielinājās, tagad tas dega mierīgi. Viņš nolaida stiklu un uzdrošinājās paskatīties.

Gaisma bija aizbaidījusi visas ēnas, un, kad viņš pacēla lākturi, tās, tikko pamodušās, plaiksnījās ap viņu. Tik daudz ēnu, tik daudz fantastisku formu un tēlu, kas plivinājās augšup un lejup pa bākas tukšo iekšieni. Tas bija skaisti. Kāpnes locījās uz leju – lejup, lejup, lejup –, pelēkas un trauslas kā aizvēsturisku dzīvnieku skeleti; lejā tos uztvēra tumsa. Ar katru soli, ko trollītis spēra, ēnas lidoja augšup un dancoja uz sienām. Bija pārāk skaisti, lai būtu biedējoši.

Tā trollītis Mumins soli pa solim kāpa lejā. Viņš cieši turēja vētras lākturi, un tas palīdzēja viņam nokļūt līdz pašai bākas apakšai – dūņu pamatnei. Durvis kā parasti čikstēja; tās bija smagas, tagad viņš stāvēja ārā uz kalna, un sala saņēma viņu ar aukstu un nedabisku mēnesgaismu.

“Cik aizraujoši ir dzīvot!” trollītis Mumins nodomāja. “Viss ne no šā, ne no tā var pilnīgi mainīties. Piepeši kāpnes kļūst brīnišķīgas un klajums kļūst kaut kas tāds, par ko es vairs negribu domāt. Tā tas notiek; nav vienīgi zināms, kā.”

Elpu aizmēģis, viņš sāka iet pāri kalnam, cauri viršiem, cauri sīkajai apšu audzītei. Tagad bija kluss, vējš nepūta. Tad viņš palēnināja gaitu un ieklausījās. Smilšainā krastmala bija gluži klusa.

“Varbūt es tos biedēju,” trollītis Mumins nodomāja un saliecās, lai nodzēstu vētras lākturi. “Tas, kas mīt šeit pa nakti, noteikti ir ļoti kautrīgs. Sala, kas dzīvo nakts dzīvi, sargā sevi.”

Tagad gaisma bija nodzēsta un sala tūdaļ nāca tuvāk. Viņš juta to no vienas zemes mēles līdz otrai, mēnesgaismā tā bija nekustīga un ļoti tuvu. Trollītim Muminam

it nemaz nebija bail, viņš tikai klausījās. Tad soļu dipona atgriezās – aiz alkšņu krūmiem kāds skrēja pa smiltīm – skraidīja uz priekšu un atpakaļ, iekšā ūdenī; tas noplakšķēja, un gaisā uzšļācās baltas putas...

Tie bija viņi. Jūras zirgi, viņa jūras zirgi; tagad viss kļuva skaidrs. Par sudraba pakavu, ko viņš bija atradis smiltīs, par sienas kalendāru ar lielo kāpjošo vilni, kurā mēness mērcēja savu kurpi, par miegā dzirdēto saucienu. Trollītis Mumins apstājās starp alkšņiem un redzēja dejojām jūras zirgus.

Viņi skraidīja turpu šurpu pa smiltīm ar paceltu galvu un plīvojošām krēpēm, pa garajiem spīguļošajiem viļņiem tiem nopakaļus slīdēja astes. Viņi bija neapprakstāmi skaisti un viegli, un viņi to zināja; viņi koķetēja nesaudzīgi un dabiski – viens ar otru, katrs pats ar sevi, ar salu vai jūru – vienalga, ar ko. Dažbrīd viņi spēji metās ūdenī, kas uzšļācās augstu, un mēnesnīcā uzmirdzēja varavīksne; tad tie skrēja atpakaļ paši caur savām varavīksnēm, zibsnīja ar acīm un nolieca galvu, lai kakls izliektos virs muguras un astes. Izskatījās, it kā viņi dejotu spoguļa priekšā.

Tagad tie stāvēja mierīgi, trinās viens gar otru, acīmredzami domādami paši par sevi. Abi divi bija tērpti pelēkā samtā; varēja redzēt, ka tas ir mīksts un silts un nepaliek slapjš. Var būt, ka tas bija pat puķains.

Kamēr trollītis tos novēroja, notika kaut kas interesants, kas varbūt bija gluži dabisks; viņš piepeši iedomājās, ka arī viņš varbūt ir skaists, viņš jutās viegls, rotaļīgs un pašapzinīgs. Noskrējis lejā smiltīs, viņš sauca:

– Kas par mēnesnīcu! Ai, cik silts! Varētu lidot!

Jūras zirgi satrūkās, saslējās pakaļkājās un drāzās aklā skrējienā. Ieplestām acīm tie aizmetās viņam garām, un krēpes tiem viņojās kā ūdens, pakavi panikā dimdēja, bet tik un tā bija redzams, ka viss ir rotaļa. Trollītis Mumins zināja, ka viņi rotaļājas, ka ir pārbijušies un izbauda to, bet viņš nezināja, vai lai tiem aplaudē vai arī tos mierina. Viņš atkal kļuva mazs, tukls un lempīgs, un tieši tobrīd, kad tie skrēja viņam garām iekšā jūrā, viņš kļiedza:

– Jūs esat tik skaisti! Jūs esat tik skaisti! Nebēdziet no manis!

Ūdens šļacās augstu, nogrima pēdējā varavīksne, un krastmala bija tukša.

Trollītis apsēdās smiltīs un gaidīja. Viņš bija pārliecināts, ka jūras zirgi atgriezīsies, tiem vajadzēja atgriezties, ja vien viņam pietiks pacietības gaidīt.

Nakts vērtās aizvien garāka, un mēness nogrima.

Varbūt tiem patiktu gaisma krastmalā, gaisma, kas tos atvilinātu atkal rotaļāties? Trollītis Mumins aizdedza

vētras lākturi. Viņš nolika to sev priekšā smiltīs un, acis nenovērsdams, stingi lūkojās tumšajā ūdenī. Pēc brīža viņš piecēlās, pacēla lākturi un sāka to lēnām vēcināt te uz priekšu, te atpakaļ. Tas bija signāls. Viņš pūlējās domāt par draudzīgām, nomierinošām lietām; viņš vēcināja gaismu uz priekšu un atpakaļ, viņam bija pacietības, cik uziet.

Krastmalā kļuva auksts, varbūt nāca rīts. Vēsums plūda no jūras, tagad viņam sala ķepas. Trollītis Mumins nodrebēja un pacēla acis.

Un te viņa priekšā ūdenī sēdēja Morra.

Morras acis sekoja vētras lāktura kustībām, viņa pati bija pavisam nekustīga. Viņš zināja, ka Morra tuvāk nenāks. Bet viņš neko negribēja zināt par Morru. Viņš gribēja tikt prom no viņas vēsuma un nekustīguma, tālu prom no viņas drausmīgās vientulības. Bet trollītis Mumins nespēja aizskriet. Viņš gluži vienkārši nespēja.

Viņš palika stāvam un vēcinām vētras lākturi – lēnāk un lēnāk. Neviens no viņiem nekustējās, un laiks likās tik garš. Beidzot trollītis – ļoti lēnām – sāka iet atmu-guriski. Morra palika stāvam tur ārā uz savas ledus salas. Viņš turpināja iet, nenolaižot no viņas skatienu; pāri smiltīm, iekšā alkšņos. Viņš nodzēsa gaismu.

Tagad bija stipri satumsis, mēness bija aizgājis aiz salas. Varbūt tā bija ēna, kas virzījās prom, līda uz stāvajām klintīm, – viņš nebija pārliecināts.

Trollītis Mumins devās atpakaļ uz bāku, un no pārdomām viņš jutās smags. Tagad jūra bija pilnīgi mierīga, bet apšu lapas no bailēm sačukstējās. Meža krū-

mājā trollītim pretī plūda stipra petrolejas smaka. Tā nesaderējās ar nakti un arī ar salu ne.

– Par to es domāšu rīt, – trollītis Mumins pie sevis noteica. – Pašlaik manā galvā tam nav vietas.

